

Metsätyyppien määrittäminen

Linjalaskennoissa biotoopin koodi on kolmiosainen. Metsässä koodin ensimmäinen osa kertoo valtapuulajin, toinen osa tarkoittaa metsän tuottavuuden ja kolmas osa kertoo puuston keskikorkeuden. Koodin toinen osa esitetään numeroilla **1–5**, jotka tarkoittavat metsätyyppien perussarjaa: (**1**) **karukkokankaat** 0,2 % (= osuus Suomen metsistä) ja **kuivat kankaat** 5,3 %, (**2**) **kuivahkot kankaat** 34,9 %, (**3**) **tuoreet kankaat** 42,9 %, (**4**) **lehtomaiset kankaat** 14,2 % ja (**5**) **lehdot** 0,9 %. Huomaa, että em. peittävyudet ovat koko maan keskimääräisiä arvoja. Ne vaihtelevat alueittain seudun maaperän viljavuuden mukaan. – Kun linjalaskennat laajenivat Viroon v. 2000, otettiin siellä ”ornitologiseen” käyttöön tarkennus (**6**) **rehevät, kosteat korpimetsät**, jota ei ole syytä soveltaa Suomessa.

Tässä esitellään linjalaskijan tarvitsemat metsätyyppien perussarjan viiden luokan keskeiset tuntomerkit. Lisäksi luetellaan perussarjoihin kuuluvia metsätyyppejä, sillä niiden nimet kertovat tärkeimmistä tunnuskasveista. Mainittuja puita ja varpuja olisi hyvä tuntea, mutta ruohot ja heinät ovat varhaiskesällä kasvunsa alkuvaiheissa, joten niiden tuntemus ei ole tarpeen. Tuntemalla 12 kasvilajia pärjää jo tyydyttävästi: **varvut** mustikka, puolukka, variksenmarja ja kanerva; **sammalet ja jäkälät** seinäsammal ja poronjäkälät (suku); **pensaat** vadelma ja kataja sekä **puut** mänty, kuusi, koivu ja haapa. Muita nimikko- eli tyyppilajeja voi poimia metsätyyppien nimistä.

Teksti perustuu J. Lehdon (1964) kirjaan ”*Käytännön metsätyypit*” (Kirjayhtymä, Helsinki) ja J. Kuusipalon (1996) kirjaan ”*Suomen metsätyypit*” (Kirjayhtymä, Rauma). Viimemainittuun nojaava [laajempi esitys metsätyypeistä](#) on on prof. Juha Tuomen käsialaa. Metsätyyppien tunnuskasvien kuvia voi etsiä esim. [Googlen kuvahaun](#) avulla.

Suomen metsäkasvillisuusvyöhykkeisiin viitataan lyhenteillä:

- ES = Etelä-Suomi
- PK = Pohjanmaa-Kainuu
- PP = Peräpohjola
- ML = Metsä-Lappi

1. Karukko- ja kuivat kankaat

Karukkokankaille on ominaista runsas ja yhtenäinen jäkälikkö. Heiniä ja ruohoja on erittäin niukasti. Varvut ovat harvassa ja kituliaita. Mänty on ainoa puulaji ja sekin jää matalaksi.

Metsätyyppinä jäkälätyyppi (CIT) kaikissa vyöhykkeissä.

Kuiville kankaille on ominaista kanervavaltainen varpuisuus, jossa variksenmarjalla, mustikalla ja etenkin puolukalla on kasvava osuus pohjoisessa. Jäkälät ovat merkittäviä ja varsinkin Pohjois-Suomessa tasaveroisia sammalten kanssa. Ruohoja ja heiniä on erittäin niukasti. Mänty kasvaa tyydyttävästi, mutta muut puulajit jäävät pensaskerrokseen.

Metsätyypit

- ES: **kanervatyyppi** (CT) ja **häränsilmä-kanervatyyppi** (HyCT) (tavallisin harjuilla)
- PK: **variksenmarja-kanervatyyppi** (ECT)
- PP: **mustikka-kanerva-jäkälätyyppi** (MCCIT)
- ML: **juolukka-puolukka-variksenmarjatyyppi** (UVET) ja **variksenmarja-jäkälä-seinäsammal**tyyppi (ECIPIT).

2. Kuivahkot kankaat

Kuivahkot kankaat ovat seinäsammaleisia ja varpuisia, ja niillä esiintyy myös laikuttaisesti jäkälää, erityisesti pohjoisessa. Kuivuutta sietäviä heiniä ja ruohoja on harvakseltaan. Puolukkaa ja kanervaa on runsaasti, pohjoisessa runsaammin mustikkaa, variksenmarjaa ja suovarpuja. Luontainen valtapuu on mänty, seassa heikkokasvuista kuusta ja koivua, mutta muut puulajit jäävät pensaiksi.

Metsätyypit

- ES: **puolukkatyyppi** (VT), **häränsilmä-puolukkatyyppi** (HyVT) ja **puolukka-mansikkatyyppi** (VFrT)
- PK: **variksenmarja-puolukkatyyppi** (EVT)
- PP: **variksenmarja-mustikkatyyppi** (EMT).
- ML: **juolukka-variksenmarja-mustikkatyyppi** (UEMT).

3. Tuoreet kankaat

Tuoreilla kankailla on leimaa-antavana heinäisyys, seinäsammaleisuus ja varpuisuus. Sammalmatto on yhtenäinen. Jäkälä on pohjoisessa kohopinnoilla. Heiniä esiintyy runsaasti, paitsi tiheän puuston alla. Varpukasvillisuus on runsas, yhtenäinen ja rehevä. Mustikka on valtavarpu Etelä-Suomessa ja puolukka Pohjois-Suomessa. Pääpuu on kuusi, mänty tai koivu. Kuusi on luontaisesti vahvin puulaji, mutta myös muut puulajit ja sekametsiköt ovat yleisiä.

Metsätyypit

- ES: **mustikkatyyppi** (MT), **seinäsammaltyyppi** (PIT) ja **puolukka-lillukkatyyppi** (VRT)
- PK: **pohjoinen mustikkatyyppi** (MT(p)), **puolukka-mustikkatyyppi** (VMT) ja **metsälauha-mustikkatyyppi** (DeMT)
- PP: **pohjoinen mustikkatyyppi** (MT(p)), **seinäsammal-mustikkatyyppi** (HMT) ja **suopursu-juolukkatyyppi** (LUT)
- ML: **suopursu-mustikkatyyppi** (LMT).

4. Lehtomaiset kankaat

Sammalpeite on harvahko ja aukkoinen. Mäntymetsissä on runsaasti heiniä ja ruohoja, mutta kuusikoissa vähän (puulaji vaikuttaa pintakasvillisuuteen erityisen voimakkaasti viljavilla metsätyypeillä). Varvusto on rehevää, mutta varsinkin etelässä harvaa. Päävarpu on mustikka ja kohopaikoilla kasvaa puolukkaa. Pensaina on mm. vadelmaa, herukoita ja katajaa. Sekapuustot ovat yleisiä. Pääpuu on kuusi, toisinaan myös rauduskoivu, mutta harvoin mänty; haapa menestyy hyvin.

Metsätyypit

- ES: **käenkaali-mustikkatyyppi** (OMT), **talvikkityyppi** (PyT) ja **puolukka-lillukkatyyppi** (MeLaT)
- PK: **kurjenpolvi-käenkaali-mustikkatyyppi** (GOMT) ja **metsäimarre-mustikkatyyppi** (DMT)
- PP: **kurjenpolvi-mustikkatyyppi** (GMT) ja **ruohokanukka-metsäimarre-mustikkatyyppi** (CoDMT)
- ML: **matalaruohotyyppi** (MaRhT).

5. Lehdot

Lehdot ovat vehmaita ja multapohjaisia (multakerros 10-30 cm). Niille ovat ominaisia leveälehtiset lehtosammaleet sekä lajirikas ja kookas ruoho- ja heinäkasvillisuus sekä saniaiset. Lehtoja on purojen varsilla, rehevillä rinteillä ja erikoisesti kalkkiseuduilla. Lajirunsaus vähenee pohjoiseen mentäessä ja mm. varpujen osuus lisääntyy.

Lehdoista erotetaan lukuisia harvinaisia metsätyyppejä, ks. em. kirjoja ja verkkosivu-osoitetta.